

Deontologie voor advocaten, geen rustig bezit

08 Juni 2021

Frank Judo

Partner, Liedekerke advocaten



Liedekerke
wolters
waelbroeck
kirkpatrick

1

Uitgangspunt

- Nieuw reglement permanente vorming (28 juni 2017)
- Jaarlijks aantal punten opgetrokken naar 20
- Afscheid van het onderscheid juridisch/niet-juridisch
- Stagiairs voluit betrokken in permanente vorming
- Minstens twee punten deontologie per periode van vijf jaar

Type here the title of the presentation

2



2

Uitgangspunt

- Is dit onredelijk of uitzonderlijk?
- Vergelijk accrediteringsregeling voor artsen: 20 punten per jaar, waarvan minstens 3 in het veld “ethiek en economie”

3

Wat is er sindsdien gebeurd?

- 28 maart 2018: reglement insolventie
- 28 maart 2018: reglement getuigen
- 23 mei 2018: reglement publiciteit
- 27 juni 2018: reglement witwas
- 24 oktober 2018: reglement aansprakelijkheidsbeperking

4

Wat is er sindsdien gebeurd?

- 19 december 2018: reglement perimeter
- 13 juni 2019: reglement samenwerkingsverbanden
- 26 juni 2019: oprichting college van toezicht
- 18 december 2019: actualisering vergoeding stagiairs
- 19 februari 2020: hervorming beroepsopleiding

Type here the title of the presentation

5



5

Wat is er sindsdien gebeurd?

- 19 februari 2020: aanpassing artikel 70
- 19 februari 2020: reparatiereglement
- 3 juli 2020: reglement derdengelden
- 3 juli 2020: reglement media
- 31 augustus 2020: reglement stage

Type here the title of the presentation

6



6

Wat is er sindsdien gebeurd?

- 16 december 2020: wijzigingsreglement witwaspreventie
- 10 februari 2021: wijzigingsreglement insolventie

Type here the title of the presentation

7



7

Beleven we een overgangperiode inzake deontologie

- Vaak gehoorde bedenking: het mededingingsrecht holt de deontologie uit
- “Plots kan alles” – wat dan soms positief, soms negatief wordt geapprecieerd
- Landschap met toegenomen regelgeving (vraag), maar ook toegenomen aanbod
- Economische druk op het beroep verhoogt (BTW...)

Type here the title of the presentation

8



8

En toch is het nog complexer

- De wetgever houdt zich niet enkel bezig met mededinging, maar ook met consumentenbescherming
- Wetgeving en deontologische regels evolueren niet noodzakelijk parallel
- Opduiken van “fausses bonnes idées”
- Wat stabiel is, blijft onopgemerkt (zie briefwisseling)

Type here the title of the presentation

9



9

De basiswaarden

- Onderscheid tussen wat de deontologie wil waarborgen, en hoe dat gebeurt
- Basiswaarden zijn opmerkelijk stabiel
- Verankerd in Codex I.1.1
- Het gaat hier om open normen, die meer en meer interpretatiesleutel worden voor al even open concrete regels

Type here the title of the presentation

10



10

De basiswaarden

- Onafhankelijkheid
- Partijdigheid (inclusief belangenconflicten)
- Beroepsgeheim (inclusief discretie)
- Deskundigheid
- Kiesheid, waardigheid, rechtschapenheid
- (Confraterniteit)

Type here the title of the presentation

11



11

Plan en werkwijze

- Enkele recente reglementen als aanknopingspunt voor een meer algemene benadering
 - Niet witwas (vereist afzonderlijke opleiding – inclusief art 70)
- Twee goeie ouwe: detachering en briefwisseling
- Maximaal interactief... maar dat hangt ook (en vooral) van u af

Type here the title of the presentation

12



12

Insolventie

- Reglement 22 maart 2018: ambtshalve weglating met mogelijkheid tot onmiddellijke wederinschrijving
- Cassatie, 18 september 2020: disproportionele maatregel – reglement vernietigd
- Reparatiereglement 10 februari 2021
- Informatieplicht bij insolventiemaatregelen of financiële problemen die de continuïteit van het ondernemen in het gedrang kunnen brengen

Type here the title of the presentation

13



13

Insolventie

- Faillietverklaring impliceert keuze tussen vraag om weglating of hervatting activiteiten
- Bij gebrek aan vraag in deze of gene zin volgt oproeping met het oog op eventuele weglating

Type here the title of the presentation

14



14

Getuigen

- Opheffing van de oude artikelen 154-155 van de Codex, die contacten met getuigen verboden
- Argument: 223 Sw maakt verleiding van getuigen sowieso strafbaar
 - Betreft het hier dezelfde feiten? Voorwaarde van effectief vals getuigenis of poging daartoe?

Type here the title of the presentation

15



15

Getuigen

- Geen blanco cheque: algemene verplichtingen inzake terughoudendheid, kiesheid, voorzichtigheid en rechtschapenheid blijven overeind
- Kan een aanbeveling iets oplossen?

Type here the title of the presentation

16



16

Publiciteit

- Ruimte voor communicatie rond aard, omvang en resultaat van dossiers, met publicitair oogmerk
- Geen vermelding van de naam van cliënt, behalve met diens expliciet akkoord
- Grens: beroepsgeheim en gegevensbescherming
- Exacte draagwijdte?

Type here the title of the presentation

17



17

Publiciteit

- Hoe omgaan met identificeerbare dossiers?
 - Zeker naarmate de online publicatie van rechtspraak toeneemt

Type here the title of the presentation

18



18

Aansprakelijkheidsbependingen

- Loutere actualisering met behoud van het basisprincipe
- Niet lager dan de basisdekking van de OVB (nu 2.500.000 €)
- Verzekering geldt enkel voor verzekerde activiteiten (dus niet voor mandaten, en ook niet voor loutere nevenactiviteiten)

Onverenigbaarheden - algemeen

- Copernicaanse omwenteling
 - Voorheen mocht enkel wat toegelaten was
 - Nu geldt dat wat niet verboden is, is toegelaten, indien de kernwaarden in acht worden genomen

Onverenigbaarheden - algemeen

- Geldt natuurlijk niet voor de kerntaak van juridisch advies en vertegenwoordiging, bijstand en verdediging in rechte
 - Kerntaak hoeft niet restrictief geïnterpreteerd te worden
 - Bijvoorbeeld contractonderhandelingen (althans zolang zij juridisch van aard zijn)

Type here the title of the presentation

21



21

Onverenigbaarheden – principieel toelaatbaar

- Academische opdrachten aan een rechtsfaculteit of het doceren van rechtsvakken aan een hogeschool
- Politieke mandaten
- Arbitrator, bemiddelaar of secretaris van een scheidsgerecht

Type here the title of the presentation

22



22

Onverenigbaarheden - ontoelaatbaar

- Deels uit de wet (art. 437 Ger.W.)
 - Rechter, griffier
 - Notaris
 - Gerechtsdeurwaarder
 - Ambtenaar
 - “Het drijven van handel of nijverheid”
 - Alle betrekkingen die de onafhankelijkheid van de advocaat of de waardigheid van de balie bedreigen

Type here the title of the presentation

23



23

Onverenigbaarheden - ontoelaatbaar

- Deels uit het reglement
 - Al wat het beheer van derdengelden impliceert
 - Bankactiviteiten
 - Beursvennootschappen
 - Gereguleerde vormen van beleggingsadvies of vermogensbeheer
 - Instellingen van collectieve beleggingen

Type here the title of the presentation

24



24

Onverenigbaarheden - ontoelaatbaar

- Wapens, explosieven, splijtstoffen
- Loterijen
- Commissionair op een van deze terreinen

Type here the title of the presentation

25



25

Procedure

- Geldt enkel voor de “middengroep”
- Melding aan de stafhouder, een maand vooraleer activiteiten aanvangen, voorzien van toelichting en motivering
- Raad kan weglaten of onderwerpen aan voorwaarden (zoals afzonderlijke vennootschap)
- Mogelijkheid van voorafgaand advies van de voorzitter van de commissie deontologie

Type here the title of the presentation

26



26

Interactie van advocatuur en nevenactiviteit

- Principieel verbod om op te treden als advocaat m.b.t. de nevenactiviteit
 - Stafhouder kan uitzondering toestaan

- Principiële mogelijkheid op te treden in het kader van een bestuursmandaat
 - Behalve indien men persoonlijk betrokken is of de verantwoordelijkheid van het bestuur ter discussie staat

Type here the title of the presentation

27



27

Bijzondere gevallen

- Politieke mandaten en kabinetsfuncties
 - Niet voor of tegen het bestuur in kwestie
 - Tot twee jaar na het mandaat (behoudens uitzondering vanwege de stafhouder)
 - Niet in geval van persoonlijke betrokkenheid
- Expliciete regelingen
 - Gerechtelijke mandaten
 - Syndicus
 - Functionaris voor gegevens bescherming

Type here the title of the presentation

28



28

Enkele casussen

- Vastgoedmakelaar
- Juridisch advies in een afzonderlijke structuur
- Lesgever geschiedenis in een rechtsfaculteit
- Lesgever rechtsgeschiedenis in het departement geschiedenis
- Bruiloftsorganisator
- Coach
- Bakker

Type here the title of the presentation

29



29

Nieuw inzake samenwerkingsverbanden

- Deels toeletting
 - “documenten” ipv “briefpapier”
 - Verwijdering van naam uit samenwerkingsverband na faillissement
 - Mogelijkheid voor elk samenwerkingsverband om een naam aan te nemen
 - Ruimere beleggingsmogelijkheden voor eenpersoonsvennootschappen

Type here the title of the presentation

30



30

Lidmaatschap van meerdere associaties of groeperingen

- Wordt voortaan mogelijk, maar blijft de uitzondering
- Meldingsplicht aan stafhouder
- Unaniem akkoord van alle vennoten, behoudens andersluidende bepaling in de statuten
- Belangenconflicten gelden in alle associaties (multiplicatoreffect)

Type here the title of the presentation

31



31

uten van associaties

- Beperkte mogelijkheid om niet-advocaten in het bestuursorgaan op te nemen
 - Garanties voor beroepsgeheim
- Geschillenregeling
- Stafhouder kan wijzigingen opleggen

Type here the title of the presentation

32



32

Multidisciplinaire samenwerking

- Mogelijk als groepering of netwerk, niet als associatie (maar evaluatieplicht)
- Toetssteen zijn kernwaarden
- Reactieplicht wanneer de indruk ontstaat dat een advocaat betrokken is bij een niet-toegelaten samenwerkingsvorm
- Uittredingsplicht indien samenwerking de naleving van deontologische regels belet

Type here the title of the presentation

33



33

Multidisciplinaire groeperingen

- Schriftelijke overeenkomst
- Kostenaandeel van advocaat moet bepaald worden, zonder « verborgen inkomstenverschuiving »
- Toezichtmogelijkheid van balie-overheden, inclusief toegang tot documenten
- Advocaat houdt toezicht op belangenconflicten
- Gescheiden dossieradministratie en archief

Type here the title of the presentation

34



34

Multidisciplinaire groeperingen

- Lijst met leden van de groepering
- Documenten maken statuut van communicerende persoon duidelijk, briefpapier vermeldt enkel advocaten

Type here the title of the presentation

35



35

Multidisciplinaire netwerken

- Geen gedeelde infrastructuur, noch computernetwerken of data die niet-advocaat inzage verlenen in dossiers
- Toezichts- en toegangsmogelijkheid
- Heldere communicatie

Type here the title of the presentation

36



36

Projectgebonden samenwerking

- Kan multidisciplinair als tijdelijke vennootschap
- Voor « welkbepaalde opdracht »
- Gemeenschappelijke naam en logo toegelaten

Type here the title of the presentation

37



37

College van toezicht

- Onafhankelijk toezichtsorgaan op tuchtuitoefening, inclusief adviesbevoegdheid
- Geen directe gevolgen voor individuele advocaat
- Reactie op internationale tendens naar grotere afstand tussen tuchtorganen en beroepsgroep
- Vijf leden, waarvan twee niet-advocaten
- Ondersteuning van stafhouders

Type here the title of the presentation

38



38

Beroepsopleiding

- Oud zeer van de stage-opleiding
- Evenwicht tussen centralisatie en specificiteit
- Evenwicht tussen algemene bevoegdheid van de advocaat en specialisatie (of voorkeurmaterie?)

Type here the title of the presentation

39



39

Stageschool

- Eén stageschool
- Diverse opleidingsplaatsen
- Diverse opleidingsvormen

Type here the title of the presentation

40



40

Inhoud van de opleiding: 2+1 luiken

- Luik 1:
 - deontologie
 - burgerlijk procesrecht
 - strafprocesrecht
 - juridische bijstand

Type here the title of the presentation

41



41

Inhoud van de opleiding: 2+1 luiken

- Luik 2:
 - communicatie
 - alternatieve geschillenregeling
 - kantoororganisatie
 - fiscale en sociale aspecten
 - ondernemerschap
 - GDPR
 - boekhouding
 - beroepsaansprakelijkheid
 - bijzondere vraagstukken deontologie

Type here the title of the presentation

42



42

Inhoud van de opleiding: 2+1 luiken

- Pleitoefening

Type here the title of the presentation

43



43

Modaliteiten van de opleiding

- Vrijstellingsregeling
- Twee zittijden
- Bekwaamheidsattest

Type here the title of the presentation

44



44

Evolutie of revolutie?

- Einde van “vijf jaar gebald in zes maanden”
- Geen keuze voor bijzondere opleiding of voorafgaande stage-opleiding
- Lessen on demand en werkcolleges

Type here the title of the presentation

45



45

Reparatiereglement

- Geen potpourri, maar verduidelijking inzake samenwerkingsverbanden
- Voornaamste element: verhelderen (en aanscherpen?) van regels inzake belangenconflicten
 - Groepering
 - Medewerkers en stagiairs van het kantoor

Type here the title of the presentation

46



46

Derdengelden

- Grote continuïteit t.o.v. vorige regelgeving
- Helderder statuut voor gemeenschappelijke derdenrekening
- Specifieke mogelijkheid voor derden-termijnrekening
- Beperkte mogelijkheid voor cheques en cashafhalingen verder omschreven
- Bestendige opdrachten vereisen toestemming van stafhouder

Type here the title of the presentation

47



47

Toezichtregeling

- Volmacht aan stafhouder uitgebreid ifv jaarlijkse controle
- Jaarlijkse rapportering (28 februari) aangevuld met cheques en contante afnames, en bedragen boven 2500 € die langer dan twee maanden op de derdenrekening bleven staan

Type here the title of the presentation

48



48

Toezichtregeling

- Grondiger controle slaat voortaan op “representatief staal” van minstens 2,5% van de balie
- Controlecel afgestemd tussen OVB en OBF, zonder wijziging van de bevoegdheden
- Vrijstellingsregeling op basis van gelijk oversteken met buitenlandse balies

Type here the title of the presentation

49



49

Aanpassing reglement media

- Algemene doelstelling: conform met bescherming van meningsvrijheid, naar aanleiding van rechtspraak van het EHRM
- Toch geen lossen van de trossen: zie expliciete verwijzing naar het beroepsgeheim
- Wel grotere vrijheid inzake modaliteiten
- Meningsuiting vereist dat men in eigen naam spreekt, niet cliënt, laat staan balie

Type here the title of the presentation

50



50

Modaliteiten

- Goedkeuringsplicht bij publicatie “in de mate van het mogelijke”
- “Het proces niet in de media voeren” versus commentaar over lopende zaak waarin men optreedt
 - Geen voorafgaande raadpleging van stafhouder
 - Geen expliciete verwijzing naar belangen van derden en rechtvaardige zaak

Type here the title of the presentation

51



51

Meningsuiting of niet?

- Achtergrond: discussie over handhaving
- Vervaging van de norm: algemene beginselen ipv procedurele regels
- Bron van aansprakelijkheid?

Type here the title of the presentation

52



52

Hervorming van de stage

- Nieuwe omschrijving van de aard van de stage: vormen tot een deskundig en onafhankelijk advocaat, die de deontologie kent, het beroepsgeheim en de essentiële plichten van onafhankelijkheid en partijdigheid eerbiedigt, belangenconflicten vermijdt en zich de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die de grondslag zijn van het beroep van advocaat, eigen heeft gemaakt
- Opleiding is hierop gericht
- Meerdere delen: attest, stageverplichtingen en stagemeester

Type here the title of the presentation

53



53

Modaliteiten van de inschrijving

- Verklaring rond relevante andere activiteiten
- Verklaring rond het ontbreken van gerechtelijke en strafrechtelijke veroordelingen, administratieve sancties, tuchtmaatregelen, faillissement, collectieve schuldenregeling, onderzoek of insolventiemaatregel (dan wel spontane en omstandige melding)

Type here the title of the presentation

54



54

Schorsing en onderbreking

- Aanvraag kan enkel gemotiveerd geweigerd worden; schorsing en onderbreking zijn een quasi-recht
- Voornemen dient tijdig gemeld te worden
- Niet-melding van verlenging kan tot weglating leiden
- Bij weglating kan wegens bijzondere omstandigheden behoud van de verworven gevolgen van de stage worden toegestaan

Type here the title of the presentation

55



55

Gelijkgestelde stage

- Specifiek statuut voor korte stages (max. 3 maanden) aan een andere Belgische balie – geen voorafgaande toestemming vereist
- Andere gelijkgestelde stages zijn formeel onderbrekingen
- Dubbele verslaggeving van stagiair en stagemester, inclusief toetsing aan de doelstellingen van het akkoord met andere beroepsorganisaties
- Effectieve gelijkstelling wordt beoordeeld door de raad

Type here the title of the presentation

56



56

Opname op het tableau

- Aanvraag door stagiair, talmenden worden gehoord door de stagecommissie
- Verlengingsmogelijkheid, desgevallend onder voorwaarden

Type here the title of the presentation

57



57

Stagemeesterschap

- Verantwoordelijkheid om een stagemeester te hebben berust bij stagiair
- Jaarlijkse evaluatie i.f.v.
 - Beschikbaarheid
 - Verplichtingen inzake infrastructuur
 - Afwezigheid van concrete incidenten
 - Afwezigheid van structurele problemen (bijdrage, derdengelden, tucht)
 - Permanente vorming

Type here the title of the presentation

58



58

Stagemeesterschap

- Jaarlijkse verslaggeving en evaluatie
- Stagemeester moet op elk ogenblik voldoen aan alle voorwaarden
- Stage in beginsel vanuit het kantoor van de stagemeester, afwijkingen enkel na schriftelijk akkoord van de raad

Type here the title of the presentation

59



59

Stageovereenkomst

- Afspraken omtrent
 - Vergoeding
 - Kilometervergoeding
 - Terugbetaling baliebijdrage en permanente vorming
 - Opzeggingstermijn
 - Minimaal vier weken betaalde afwezigheid
 - Recht op afwezigheid (min 5 werkdagen) voor examens
 - Salduz

Type here the title of the presentation

60



60

Stageovereenkomst

- Stageovereenkomst in beginsel voor drie jaar, “duurzame verbintenis”
- Opzeggingsmodaliteiten
- Vergoeding mag niet beïnvloed worden door verplichtingen die volgen uit de stage
- Gemeenschappelijke evaluatie – stagecommissie toetst aan het bestaan van periodieke vergaderingen

Detachering

- Definitie: terbeschikkingstelling van een advocaat aan een cliënt, als advocaat
- Voorwaarden
 - Tableau-advocaat
 - Geen verwarring (brieven, mails)
 - Deontologie geldt, inclusief vertrouwelijkheidsregels
 - Schriftelijke overeenkomst wordt vooraf meegedeeld aan de stafhouder

Detachering

- Andere vormen zijn verboden
- Nog actueel na het reglement perimeter?
 - Combinatie met een statuut als bedrijfsjurist lijkt mogelijk, maar geen vermenging
 - Nauwe band met de delicate vraag naar de advocaat-werknemer (minstens vanuit economisch perspectief)

Type here the title of the presentation

63



63

Communicatie tussen advocaten

- Blijft de meest courante vorm van deontologisch debat
 - En het zou nog erger kunnen
 - Excuus voor de opfrissing

Type here the title of the presentation

64



64

Toepassingsgebied ratione materiae

- Voorwerp van vertrouwelijkheid is “elke mededeling”, dus ook bijlagen, en op elke drager
- Geldt voor overlegging in rechte en daarbuiten
- “Tussen advocaten” : probleem van meervoudige bestemmingen
- Vermenging van officiële en vertrouwelijke mededelingen

Type here the title of the presentation

65



65

Uitzondering 1 – akte van rechtspleging

- “Briefwisseling die een akte van rechtspleging uitmaakt of vervangt”
- Draagwijdte onduidelijk
- Mededeling van stukken (of weigering van mededeling ?)
- Berusting
- Afrekening
- Onvoorwaardelijk officieel

Type here the title of the presentation

66



66

Ingebrekestelling ?

- Ingebrekestelling is geen akte van rechtspleging, maar gaat eraan vooraf (restrictieve interpretatie)
- A fortiori is antwoord op ingebrekestelling niet officieel, net zomin als elk antwoord op een officiële brief per definitie officieel zou zijn

Uitzondering 2 – eenzijdige verbintenis

- Eenzijdige verbintenis zonder voorbehoud, die uitdrukkelijk als niet vertrouwelijk wordt bestempeld
- Geen voorwaardelijke verbintenis, die later tot akkoord leidt
- Vereiste van uitdrukkelijke vermelding van niet vertrouwelijk karakter
- Aanvaarding niet vereist, vermelding wel
- Bijvoorbeeld belofte te betalen, toezegging niet te betekenen...

Uitzondering 3 – aanvaarde mededeling

- Mededeling van partij tot partij, waarvan het niet vertrouwelijke karakter uitdrukkelijk wordt aanvaard
- Moet mededeling zelf uitdrukkelijk bevestigen niet vertrouwelijk te zijn ?
Neen, maar terughoudende interpretatie indien dit niet gebeurd is
- Mededeling moet “van partij tot partij” zijn, dus geen visie van advocaat
- Zonder voorbehoud

Type here the title of the presentation

69



69

Uitzondering 3 – aanvaarde mededeling

- Vereiste van aanvaarding (cf infra)
- Aanvaarding moet uitdrukkelijk zijn
- Louter tijdsverloop volstaat niet, geen vermoeden van aanvaarding (behalve in geval van kwalificatie van het antwoord als “officieel antwoord op officieel schrijven”)
- Directe correspondentie tussen cliënten ?

Type here the title of the presentation

70



70

Uitzondering 4 – precieze feiten

- Mededeling van precieze feiten
- Uitdrukkelijke vermelding “niet vertrouwelijk”
- Uitsluitend nauwkeurige omschrijving van feiten (quid rechtsfeiten ?)
- Bijvoorbeeld mededeling startdatum werken, melding van aanwezigheid, bevestiging van ontvangst
- Elke toevoeging maakt toepassing van uitzondering onmogelijk (aanmaning, commentaar, ingebrekestelling...)

Type here the title of the presentation

71



71

Uitzondering 4 – precieze feiten

- Aanvaarding niet vereist
- Antwoord eveneens officieel
- Gebonden aan voorwaarden
- “Mededeling van partij tot partij” is dus geen categorie op zich, maar combinatie van twee categorieën

Type here the title of the presentation

72



72

Uitzondering 5 – aanvaard voorstel

- Voorstel dat onvoorwaardelijk wordt aanvaard namens tegenpartij
- Ook indien voorstel als vertrouwelijk wordt omschreven
- Wat is “onvoorwaardelijk” ? Moet niet uitdrukkelijk zijn, maar wel duidelijk
- “Bepaalde voorstellen” impliceren minimale duidelijkheid

Type here the title of the presentation

73



73

Uitzondering 5 – aanvaard voorstel

- Geen vereiste van omvattend akkoord, ook deelakkoorden en
princiepsakkoorden
- Relevantie van mandaat ? Vanzelfsprekend in relatie advocaat-cliënt, maar
niet in het licht van het al dan niet vertrouwelijke karakter
- Tegenvoorstel sluit prima facie akkoord uit

Type here the title of the presentation

74



74

Besluit

- Zeker een materie in evolutie, die toch stabiel is dan velen denken
 - Eigenlijk logisch, gezien de stabiliteit van de basiswaarden
 - Semi-constitutioneel statuut (zie rechtspraak GwH, HvJ en EHRM)
- Knelpunt zijn niet zozeer de regels, maar hun toepassing en handhaving

Type here the title of the presentation

75



75

THANK YOU

Frank Judo

VRAGEN?

 02 551 15 47  f.judo@liedekerke.com  www.Liedekerke.com



Liedekerke
wolters
waelbroeck
kirkpatrick

76